

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
РЕПУБЛИЧКОГ ОДБОРА СИНДИКАТА НАУКЕ СРБИЈЕ
ЗА ПЕРИОД 2015-2020**

У овај извештајни период ушли смо са неоствареним прокламованим циљевима у науци који су од битног утицаја на развој науке, као и на материјални и социјални положај запослених у науци.

Наиме, Стратегијом научног и технолошког развоја, није остварено учешће науке у БДП од 1%, до 2015. године.

Да би ситуација била још гора, кредит који је раније Министарство науке, на челу са министром Ђелићем, узело од Светске и Европске није реализован за набавку опреме.

Поред тога, четири правна субјекта која су формирана: ЈУП, Центар за Промоцију науке, Фонд за иновациону делатност и Нуклеарни објекти Србије су настављени да буду финансирани из раздела буџета намењеног за науку.

Статус плата и зарада запослених у институтима није био нормативно-правно регулисан у складу са законом као у другим јавним службама. Истраживачи у институтима су за рад на пројектима остваривали накнаду (а не зараду), неистраживачима плате су се исплаћивале из режијских трошкова. Све ово је имало за последицу да су се зараде истраживача у буџету налазиле на економској класификацији 424-специјализоване услуге, а не као код других јавних служби на класификацији 411.

Овакво буџетско означавање науке у институтима довело је до тога смо 2015.год. започели са умањеним платама за 5,53% у односу на високо образовање. Током времена ово је делимично исправљено па је тренутно заостајање око 3,7%. Без обзира на то, упоређењем укупних примања за 108 месеци колико је трајао пројектни циклус дошло је до испате око 6,5 плата мање.

Било је, такође, доста проблема и у исплатама средстава за ДМТ1 и ДМТ2, због тога што су исплате касиле, што је имало за последицу да су се номинални износи добијали мањи од уговорених.

Овакво стање је захтевало велико ангажовање РОС-а, пре свега да ширу јавност упознамо са укупним стањем у науци, тешким материјалним стањем запослених и да истакнемо небригу одговорних.

С обзиром да је наш рад био врло транспарентан и да смо све активности и закључке са наших седница, информације са састанака у Министарству, Влади и осталим релевантним органима и организацијама, као и дописе које смо им упућивали, са нашим предлозима за побољшање стања, правовремено објављивали на нашој интернет страници, због тога нећемо улазити појединачно у све детаље рада, већ ћемо се потсећања ради осврнути на поједина најважнија питања.

Ангажовање РОС-а да се путем средстава јавног информисања шири јавност упозна са правим стањем у науци и нашим предлозима за превазилажење одређених проблема

Одмах по избору новог руководства РОС, 2. априла 2015.год., обратили смо се тадашњем актуелном ресорном министру Вербићу са захтевима да се: распише нови пројектни циклус, започну активности на измени Закона о НИД-у и припреме подзаконска акта и започне рад на новој Стратегији, као и разговори о буџету за 2016.год.

Како није било реакције од стране министарства, 18. новембра 2015. смо одржали конференцију за штампу. После тога смо се поново обратили министарству са питањима: како ће се финансирати истраживачи у 2016. год., на основу којих елемената ће обрачунавати плате истраживача у 2016., због чега нисмо потписали ПКУ за науку? Шта се дешава са набавком потрошног материјала и капиталне опреме? Зашто у најављеним мерама Владе за побољшање материјалног положаја запослених у јавним службама нема науке? Да ли је наука предвиђена нацртом закона о систему плата запослених у јавном сектору, зашто не постоји каталог радних места запослених у науци и др?

Пошто смо остали ускраћени за одговоре и на ова питања, 23. новембра 2015.год., организовали смо протест. На протесту смо захтевали, због свега напред наведеног, смену министра Вербића и државне секретарке проф. Вере Дондур.

После протеста настављамо и даље са истим захтевима. Обраћамо се свим релевантним факторима – министрима, Влади РС, премијеру.

У свим обраћањима упозоравамо надлежне да се у нови пројектни циклус не сме ући без добро припремљене основе и консултација са свим меродавним актерима науке. Посебно смо истицали важност припреме Акта за вредновање и финансирање пројеката.

Но, без обзира на сва наша упозорења, неприхватајући већину конструктивних предлога, у априлу 2016.год., Министарство расписује конкурс за нове пројекте. Услови су били неприхватљиви, посебно за истраживаче у институтима и довели би до интензивнијих одлазака квалитетних истраживача из земље. И овим поводом смо 19.априла 2016.год., одржали конференцију за штампу, када смо апеловали на сва релевантна научна тела и организације у Србији да заузму јасан став поводом објављеног конкурса и да заједничким деловањем утичемо на Министарство да обезбеди адекватне услове за научни развој и напредак истраживача у Србији. После поништења конкурса маја месеца 2016. од стране Владе РС, дошло је до смене министра и његових сарадника.

Успоставља се нови састав ресорног министарства на челу са министром Шарчевићем. На нашу иницијативу, министар је заказао први састанак са својим сарадницима и представницима Синдиката, на коме смо кандидовали питања која су од великог значаја за даљи рад истраживача у институтима (конкурс за нови пројектни циклус, буџет за науку у 2017., повећање плата, институционално финансирање, платни разреди и ПКУ за науку).

Након тога уследила је сарадња са Заједницом института Србије и покретом „Спасимо науку“ и заједничким отвореним писмом о проблемима научноистраживачког рада у Србији, обратили смо се председнику Владе РС, надлежном Министру, Националном савету за науку и Одбору за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво РС.

Ангажовање РОС науке на јасном разграничењу и исказивању повећања плата у институтима и буџету РС

Неадекватно регулисан статус зарада и плата у институтима, о чему смо у претходном поглављу писали, имао је за последицу да се плате и зараде запослених у институту, односно њихово повећање у буџету за 2015., није исказивало у проценту по категоријама, већ су институти добијали средства у маси па је долазило до различитих неправилности у даљој расподели тих средстава. По овом питању смо имали врло упорне активности код свих меродавних у републици, од министарства финансија до Владе па чак и до преседника Републике. Обашњавали смо разлоге због чега у буџету треба посебно да се искажу % повећања и категорије запослених у институтима.

Овај посао захтевао је да будемо активни сваке године, од почетка припреме на изради буџета, па све до упутства за његову примену. И пре него што би се појавио нацрт буџета реаговали смо на изјаве државника, ако би у средствима информисања изоставили науку када се говори о повећању плата. Јавно смо упозоравали да наука у институтима још увек постоји и да се њом баве запослени у

институтима. Све је то уродило резултатом да се од 2016. год. у упутству за примену буџета јасно дефинише % повећања за истраживаче и помоћно особље.

Морамо да напоменемо да смо у овом послу били сами. Декларативно су нас подржавали сви, али није било чињења од стране других.

На нашу иницијативу, министар Шарчевић је у јануару 2017.год., директорима института упутио допис, којим их је обавезао да истраживачима и помоћном особљу, у складу са Закључком Владе, изврше повећање плата за 5% у 2017.год., почев од исплате за децембар 2016.год.

Ангажовање РОС науке на изради и доношењу нормативне регулативе за увођење институционалног финансирања института

Након поништења Конкурса, долази до смене постојећег руководства Министарства и успоставља се садашњи састав. Решење Владе РС о поништењу конкурса указује на врло битне ствари и пропусте који су учињени у спорном конкурс. У Министарству влада атмосфера несналажења, а у институтима неизвесности и ишчекивања. Три пута по шест месеци се продужава трајање пројеката. О свему овоме истраживачи у институтима информишу се преко средстава информисања непотпуним, нејасним и често контрадикторним саопштењима. Због тога смо 11. Јула 2017.г., одржали конференцију за штампу, под називом „Наука на чекању“. Овом конференцијом смо желели да, по ко зна који пут, упозоримо јавност на постојеће проблеме који оптерећују научну заједницу и да још једном позовемо надлежно Министарство да одмах почне да ради на проналажењу адекватних решења у систему финансирања науке.

У јавности се најављује Закон о запосленима у јавним службама и Закон о платама у јавном сектору. Републички одбор Синдиката упућује захтеве Министарству и нуди конкретна решења за инкорпорацију науке у те законе. Синдикат инсистира да се у склопу наведених нових законских прописа, у Министарству мора започети са активностима које ће допринети да се суштински, систем финансирања измени у складу са наведеним законима, истичући да је предуслов за такав систем финансирања неопходно да се постојећи Закон о НИД измени, донесе Регистар истраживача, Правилник о вредновању и праћењу пројеката и да се дефинише Каталог радних места у науци.

На састанку који је одржан 31.8.2017. у Министарству, представници Синдиката су надлежне упозорили да, уколико се примени Закона о запосленима у јавним службама од 2018., како је најављено, то ће се негативно одразити на истраживаче у институтима из разлога што није донет посебан Каталог. Одмах по одржавању овог састанка, упутили смо писмо премијерки Ани Брнабић, у којем смо је известили да у институтима не може почети примена овог Закона од јануара 2018., из следећих разлога: у каталогу радних места у јавним службама нема научних и истраживачких звања запослених у институтима; плате истраживача и других запослених који раде у институтима нису уређене на начин како то предвиђа Закон о платама у јавним службама.

Синдикат је сачинио предлог Каталога и доставио га Министарству. Министар Шарчевић се обавезао да ће тај каталог постати саставни део постојећег Каталога за јавне службе.

У току 2017., 2018. и 2019., активности Синдиката су биле углавном усмерене на стварању услова да наука у институтима као и запослени добију одговарајући друштвено-економски третман у складу са Законом о запосленима у јавним службама.

У том циљу пишемо надлежним органима, почев од министарства, Владе и председнику РС. Износимо аргументе због којих сматрамо да научна делатност и запослени у институтима нису на адекватан начин вредновани. Упозоравамо на последице које ће уследити ако се хитно не приступи измени постојећег стања. Истичемо да је неопходно променити начин финансирања науке у институтима, односно да је неопходно да што пре пређемо на институционално финансирање, што је предуслов за примену Закона о запосленима у јавним службама и Закона о платама у јавном сектору.

Наше активности нису остале само на упозорењима надлежнима, него активно пратимо и укључујемо се у јавну расправу, размартамо нацрте Закона о запосленима у јавним службама и Закона о платама у јавном сектору. Достављамо наше примедбе, предлоге и сугестије и на тај начин учествујемо у утврђивању текста ова два закона.

После неколико безуспешних покушаја Министарства да распише нови конкурс за пројекте, инсистирали смо да се изврши реевалуације истраживача и донекле исправи неправда према једном броју млађих истраживача. Обећавали су пилот пројекте који би поправили њихов тренутни положај, али ни овај предлог није угледао светлост дана. Крајњи резултат је био доношење Закона о Фонду за науку и новог Закона о науци и истраживањима. У радној групи Министарства за израду Закона о науци и истраживањима, активно је учествовала председница Синдиката и редовно је информисала чланство о свим фазама израде Закона. Такође смо, као Синдикат, активно учествовали у јавној расправи у доношењу Закона о Фонду за науку. Оба закона су усвојена у 2019.год., и 31. децембра 2019. године завршава се постојећи пројектни циклус због преласка на институционално финансирање.

У децембру 2019.год., Влада РС доноси Уредбу о нормативима и стандардима расподеле средстава акредитованим научноистраживачким организацијама, којом је регулисано да ће током 2020. године, као прелазно решење сви институти располагати истим средствима за плате, ДМТ1 и ДМТ2 као и до сада, са тим да расподелу истих од 01.01.2020. врше директори института. То значи да ће сваки истраживач задржати дотадашњу плату увећану за 10% од новембра 2019. године, утврђену Решењем Министарства. Оваква расподела плата важиће до тренутка преласка на плате у јавним службама, када ће се обрачун основних плата истраживача вршити на основу научних звања и Каталога радних места и занимања у науци.

До потпуног преласка на институционално финансирање, неопходно је да Министарство донесе Правилник о нормативима и стандардима за финансирање плата стручног, административно-техничког и помоћног особља у институтима. У току је израда Правилника о институционалном финансирању истраживача.

Остале текуће активности РОС науке

Сем наведених активности, имали смо свакодневне контакте са представницима синдикалних организација, у пружању стручне помоћи по питањима: заштите права запослених, изради колективних уговора код послодавца, остваривање права синдиката и других питања која су произилазила из рада синдикалних организација. У пружању помоћи по наведним питањима, а на позив председника синдикалне организације одлазили смо и у институте на састанке, разговоре и договоре.